

1

מקום להידוק
דפי השאלון

14281

משרד החינוך

אגף בכיר בחינוך

המנהל הפדגוגי

מחברת בחינה

לנבחנים ולנבחנות שלום,

יש לקרוא את ההוראות בעמוד זה ולמלא אותן בדיוקנות. אי-מילוי ההוראות עלול לגרום לתקלות ואף להביא לפסילת הבחינה. הבחינה נועדה לבדוק הישגים אישיים, ולכן יש לעבוד עבודה עצמית בלבד. בזמן הבחינה אין להיעזר בזולת ואין לתת או לקבל חומר בכתב או בעל פה.

אין להכניס לחדר הבחינה חומר עזר – ספרים, מחברות, רשימות – חוץ מ"חומר עזר מותר בשימוש" המפורט בגוף השאלון או בהוראות מוקדמות של המשרד. כמו כן אין להכניס לחדר הבחינה טלפונים או מכשירים אלקטרוניים אחרים. שימוש בחומר עזר שאינו מותר יוביל לפסילת הבחינה.

לאחר סיום כתיבת הבחינה יש למסור את המחברת למשגיח ולעזוב בשקט את חדר הבחינה.

יש להקפיד על טוהר הבחינות!

הוראות לבחינה

- יש לוודא כי במדבקות הנבחן שקיבלתם מודפסים פרטיכם האישיים. אין להוסיף או לשנות שום פרט במדבקות, כדי למנוע עיכוב בזיהוי המחברת וברישום הציונים.
- אם לא קיבלתם מדבקה, יש למלא בכתב יד את הפרטים במקום המיועד למדבקות הנבחן.
- אסור לכתוב בשולי מחברת הבחינה (החלק המקווקו) משום שחלק זה לא ייסרק.
- לטייטה ישמשו אך ורק דפי מחברת הבחינה שיועדו לכך.
- אין לתלוש או להוסיף דפים. מחברת שתוגש לא שלמה תעורר חשד לאי-קיום טוהר הבחינות.
- אין לכתוב שם בתוך המחברת משום שהבחינה נבדקת בעילום שם.

בהצלחה!

מדבקת שאלון ملصقة نموذج امتحان שאלון: 014281 עברית לערבים	מדבקת נבחן והתאמות ملصقة ممتحن وملاءمات <table><tr><td>שנה السنة</td><td>חודש الشهر</td></tr><tr><td>מועד מועד</td><td></td></tr><tr><td>סמל ביה"ס</td><td>מס' תעודת הזהות</td></tr><tr><td>رقم المدرسة</td><td>رقم الهوية</td></tr></table> יש להדביק כאן ↑ מדבקת נבחן (ללא שם) يجب هنا ↑ إلصاق ملصقة ممتحن (بدون اسم)	שנה السنة	חודש الشهر	מועד מועד		סמל ביה"ס	מס' תעודת הזהות	رقم المدرسة	رقم الهوية	מדבקות לנבחנים ملصقات للممتحنين
שנה السنة	חודש الشهر									
מועד מועד										
סמל ביה"ס	מס' תעודת הזהות									
رقم المدرسة	رقم الهوية									

יש לסמן במשבצת ☐ אם ניתנה מחברת נוספת
يجب الإشارة في المربع إذا أُعطي دفتر إضافي
* التعليمات باللغة العربية على ظهر الصفحة

الإدارة التربويّة
وزارة التربية والتعليم
القسم الكبير لامتحانات

دفتر امتحان

تحيّة للممتحنين وللممتحنات،

يجب قراءة التعليمات في هذه الصفحة والعمل وفقاً لها بدقة . عدم تنفيذ التعليمات قد يؤدي إلى عواقب مختلفة وحتى إلى إلغاء الامتحان .
أعدّ الامتحان لفحص التحصيلات الشخصية، لذلك يجب العمل بشكل ذاتي فقط . أثناء الامتحان، لا يُسمح طلب المساعدة من الغير، ولا يُسمح إعطاء أو الحصول على موادّ مكتوبة أو شفهيّة .

لا يُسمح إدخال موادّ مساعدة – كتب، دفاتر، قوائم – إلى غرفة الامتحان، ما عدا "موادّ مساعدة يُسمح استعمالها" المفصّلة في نموذج الامتحان أو في تعليمات مسبقة من وزارة التربية والتعليم . كما لا يُسمح إدخال هواتف خلويّة أو أجهزة إلكترونيّة أخرى إلى غرفة الامتحان . استعمال موادّ مساعدة لا يُسمح استعمالها سوف يؤدي إلى إلغاء الامتحان .
بعد الانتهاء من كتابة الامتحان، يجب تسليم الدفتر للمراقب ومغادرة غرفة الامتحان بهدوء .

يجب التقيّد بنزاهة الامتحانات!

تعليمات لامتحان

1. يجب التأكّد بأنّ تفاصيلكم الشخصية مطبوعة على ملصقات الممتحن التي حصلتم عليها . لا يُسمح إضافة أو تغيير أية تفاصيل في الملصقات، وذلك لمنع عواقب في تشخيص الدفتر وفي تسجيل العلامات .
2. في حال عدم حصولكم على ملصقة، يجب ملء التفاصيل في المكان المعدّ لملصقة الممتحن، بخطّ يد .
3. لا يُسمح الكتابة في هوامش الدفتر (في المنطقة المخططة)، لأنّه لن يتمّ مسح ضوئيّ لهذه المنطقة .
4. للمسوّدة تُستعمل أوراق دفتر الامتحان المعدّة لذلك فقط .
5. يُمنع نزع أو إضافة أوراق . الدفتر الذي يُسلّم ناقصاً يُثير الشكّ بعدم الالتزام بنزاهة الامتحانات .
6. لا يُسمح كتابة الاسم داخل الدفتر، لأنّ الامتحان يُفحص بدون ذكر اسم .

نتمنّى لكم النجاح!

עברית: ספרות ולשון
לבתי ספר ערביים

הוראות

א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון – ספרות	–	50 נקודות
חלק א – סיפורת		
חלק ב – שירה		
פרק שני – לשון	–	50 נקודות
סך הכול	–	100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

- ד. הוראות מיוחדות: (1) יש לענות על כל השאלות בגוף השאלון, לפי ההוראות.
(2) דפי הטיוטה בסוף השאלון נועדו לשאלון כולו.
(3) שימו לב לכתב, לכתוב, לפיסוק ולכללי הדקדוק.
(4) אין להשתמש במילון.

שימו לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

פרק ראשון: ספרות (50 נקודות)

בפרק זה שני חלקים:

חלק א – סיפורת (שאלות 1–3): 25 נקודות

חלק ב – שירה (שאלות 4–6): 25 נקודות

ענו על שאלה **אחת** מכל חלק; סך הכול יש לענות על **שתי שאלות** בפרק זה.

חלק א – סיפורת (25 נקודות)

ענו על **אחת** מן השאלות 1–3. בשאלה שבחרתם ענו על כל הסעיפים א–ג.

1. **שלמה המלך והדבורה** / חיים נחמן ביאליק

א. לפניכם קטע מן הסיפור ובו משל. קראו את הקטע, וענו על השאלה שאחריו.

ככה השיבה הדבורה גמול למלך.

ובלילה ההוא הוסיף שלמה על משלי חוכמתו אשר כתב על ספר גם את המשל הזה:

בז לדבר יִחְבֵּל לוֹ.

הסבירו מהו הלקח במשל זה, וכיצד הוא בא לידי ביטוי בסיפור כולו. (10 נקודות)

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

ב. קראו את הקטע שלפניכם, וענו על השאלה שאחריו.

ודבורה קטנה התנשאה מקרב המחנה, ותישר וַתַּעֲפֶף עד לפני המלך ותעמוד ותאמר:
- הנני בִּידֶךָ, אדוני המלך! אנוכי החוטאת!
- את? - נהם שלמה ככפיר ואפו כלפיד יבער - על אף המלך? ולא יגורת מפני האף?
- אל באף, אדוני המלך! חלילה לבת אמתך מפגוע בזדון באף משיח ה', כי רק מאיוולת
ומבלי דעת. ואני דבורה קטנה ורכה, ימיי מספר, וסִכְלָה, סכלה אני מאוד.
לא למדתי עוד דעת להבחין בין אף לפרח ובין אף לאף.

[...]

והדבורה הוסיפה אומץ ותדבר:

- ולו יהי כי חטאתי, האין תפארת מלכים נְשׂוּא פשע? [...] ומי יודע אם לא יבוא יום
ומצא אדוני המלך חפץ ומועיל גם בקטנת ארץ כמוני, והשיבותי גמול לאדוני המלך.
הדברים האלה הצהילו כה את לב המלך עד כי סרה כמעט מעליו כל רוחו הרעה,
ובתיתו קולו בשחוק ענה ויאמר:
- אי עזת מצח! הבך ימצא המלך חפץ ומועיל? אם את תגמלי לו? נוסי כרגע, ואם אֵין...
עוד הדבר בפי המלך, והדבורה הקטנה פרשה כנפיים ואיננה.

לפניכם לקח נוסף שאפשר ללמוד מן הסיפור: בעימות עם אדם חזק ממך דַּבֵּר אליו ברכות ובענווה כדי לשכך את
חמתו. אם תדבר אליו בעצבנות ובתוקפנות, רק תגביר את כעסו ותזיק לעצמך.
הסבירו כיצד הלך הזה בא לידי ביטוי בדבריה ובהתנהגותה של הדבורה בעימות בינה לבין שלמה המלך.
הביאו ציטוטים מן הקטע שבסעיף ב כדי לבסס את תשובתכם. (7 נקודות)

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

ג. קראו את הקטע שלפניכם, וענו על השאלה שאחריו.

וַיִּיקֶץ שְׁלֹמֹה וַיֵּתֶר מִמְּקוֹמוֹ. וַיַּדַּע אֶת אֲשֶׁר נַעֲשָׂה לוֹ, וַיִּיחַר אָפוֹ, כִּי חָדַד הַכָּאֵב מְאֹד - כִּפִּי הַמַּאֲכָלֹת! וְגַם אָפוֹ בָּצַק וַיֹּאדָם כְּרִימּוֹן. וַיִּבְקֹשׁ שְׁלֹמֹה אֶת בֵּת הַמֶּרִי לִיִּסְרָה כַּזְדוּנָה; וַיַּחֲפֹשׂ וַיִּמְשֹׁשׁ - וַאֲיַנְנָה, כִּי עַד כֹּה וְעַד כֹּה וְהַפּוֹחֶזֶת נִמְלָטָה עַל נַפְשָׁהּ וַתִּיעֲלֶם. וְאַף הַמֶּלֶךְ עוֹדֵנוּ תוֹפַח וְצָבָה מִרְגַּע לִרְגַּע, וַיִּפְרוֹץ לְרֹב, עַד הָיָתוּ כִּקִּישׁוֹא, וַיִּזְעַף לִבְ הַמֶּלֶךְ בִּקְרָבוֹ, וְכָל פְּנֵיו הִפְכוּ חוֹמֶץ.

[...]

וּדְמַמַּת אֱלֹהִים נִפְלָה פִּתְאוֹם בְּכָל הַמַּחֲנוֹת. אֵין נוֹדַד כִּנֶּף וּמִזְמָזֵם. אַז הִכִּירוּ וַיַּדְעוּ כֹּלָם כִּי אֲכָן גָּדוֹל וְעֵצוֹם הָאֵף, עֵצוֹם וְרַב עַד מְאֹד.

וְאַף הַמֶּלֶךְ פָּשָׂה בִּינְתִיִּים, הוֹסִף וּפָשָׂה, וַיְהִי כִנָּאֵד מִמּוֹלָא עַד שִׁפְתּוֹ חֲדוּדֵי זְכוּכִית וּמַחֲטִים דְּקִים וְלוֹהֲטִים הַבּוֹקְעִים לְצֹאתָ. וַיִּצַּעַק הַמֶּלֶךְ בִּכְאָבוֹ וּבַחֲמַת אָפוֹ הַבוֹעֵר.

הביאו מן הקטע שבסעיף ג שתי דוגמאות לדימויים ציוריים. בחרו באחד מן הדימויים ופרשו אותו.

(8 נקודות)

שימו לב:
המשך השאלון בעמוד הבא.

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

2. אגדת שלושה וארבעה / חיים נחמן ביאליק

קראו את הקטעים I–III שלפניכם, וענו על שלושת הסעיפים א–ג שאחריהם.

קטע I בת חמודות יפהפייה הייתה למלך שלמה, אשר אין בכל הארץ משלה. [...] והנערה נפלה וזרה מעודה בדרכיה מכל בנות גילה, ותמאס בשאון היכלי עונג. ותבחר להתהלך בודדה ודוממה בגן המלך. [...] ובהגיע לה עת דודים, ויבואו בני המלכים מקרוב ומרחוק לדבר בה אל אביה, ואולם הנערה בת המלך הסתירה פניה מהם ולא שעתה לדבריהם.

[...]

וייואשו ממנה בני המלכים ולא יספו לשחר פניה.

קטע II הבוקר אור והשמיים היטהרו, ובת המלך עלתה על הגג, כמשפטה יום יום, ותרא את הנער הזר, ותעמוד מרחוק ותשאל:
- מי אתה ומי הביאך הלום?
[...]

ותחמול עליו בת המלך, ותורידהו בלאט אל חדרה, ותרצצהו ותלבישהו ותאכילהו ותשקהו, וישובו אליו כרגע זיו פניו ורוחו הטובה. ותראהו והינה הוא יפה אף נעים, ותשמח עליו מאוד ותמתק לה שבתו עימה.

[...]

ובת המלך ראתה את חוכמת הנער המסכן ואת שכלו הטוב ואת בר לבבו, ותאהבהו בכל לבבה ובכל נפשה. והי היום ותאמר אליו:
- הטובה אני בעיניך לקחת אותי לאישה?
[...]

והוא גם הוא השיב לה דברי אהבה שבעים ושבעה, ויכרתו שניהם ברית אהבת עולם.

[...]

והסריסים לא ידעו מכל הדברים האלה קטנה וגדולה, כי אין כמוהם אנשים ישרים ונאמנים, וישימו לילות כימים וישקדו על משמרתם במאוד מאוד.

(שימו לב: קטע III בעמוד הבא.)

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

קטע III וַיֵּפֶן הַמֶּלֶךְ אֶל הַנַּעֲרָה וַיִּשְׁאַלְנָהּ בַּחֲרֵי אָף:

- סוֹרֵרָה, הַגִּידִי מָה לַעֲלֹם הַזֶּה פֶּה? מִי הֵבִיאוּ הֵנָּה?

וּתִפּוֹל הַנַּעֲרָה לִרְגְלֵי הַמֶּלֶךְ וּתֹאמֶר:

- אֵל בֶּאֱפֶךְ, אֲבִי הַמֶּלֶךְ! כִּי רַק עִם אֱלֹהִים הִיָּה הַדָּבָר. הוּא שִׁלַּח אֶת מַלְאָכָיו הַנֹּשֵׂר,

וַיָּבֵא אֵלַי עֲלֵם חֲמוּדוֹת, וְאֵהִי לוֹ לְאִישָׁהּ. קַחְהוּ אֵלֶיךָ וּבִרְכָהוּ, אֲבִי!

[...]

וַיִּשְׁמַע שְׁלֹמֹה אֶת דְּבָרֵי הַפְּלָאוֹת וְהָאֱמֶת הָאֵלֹהִים, וַיֵּכֶן כִּי הוּא הַנַּעֲרָה הָעֹנִי אֲשֶׁר הוֹרָאָה

בַּמִּרְאוֹת הַכּוֹכָבִים, וַיֹּאמֶר:

- עֵתָה יִדְעֵתִי כִּי אֵין חֹכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֲצָה לִנְגַד ה'.

וְהַזְקֵנִים רָאוּ כִּי שֶׁבַח חֵמֶת הַמֶּלֶךְ מַעֲלִיָּהֶם וְתַחֲי רוּחָם, וַיִּקְוּ מִן הָאָרֶץ וַיִּשְׁאוּ

כַּפֵּיהֶם הַשָּׁמַיְמָה וַיֹּאמְרוּ: "בָּרוּךְ אֱלֹהִים הַנוֹתֵן אִישָׁה לְאִישׁ".

א. לפניכם המשל שבסיום הסיפור.

שלושה המה נפלאו ממני וארבעה לא ידעתים:

דרך הנשר בשמיים, דרך נחש עלי צור,

דרך אונייה בלב ים ודרך גבר בעלמה.

הסבירו את הלקח במשל זה.

כתבו אילו מן הדוגמאות המובאות במשל זה באות לידי ביטוי בסיפור, וכיצד הן באות לידי ביטוי.

(8 נקודות)

(שימו לב: המשך השאלה בעמוד הבא.)

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

ב. לפי הסיפור כולו, האם הגורל הוא הקובע את הזיווג הנכון? הסבירו את תשובתכם, והדגימו אותה מן הסיפור.
(12 נקודות)

ג. הסריסים מזקני ישראל הם דמויות משנה בסיפור.
על פי קטעים II–III, הסבירו את תפקידם בסיפור ואת הקשר שלהם ללקחים הנלמדים מן הסיפור. (5 נקודות)

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

שימו לב:
המשך השאלון בעמוד הבא.

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

3. שלמה ושלוש האחים / חיים נחמן ביאליק

קראו את הקטעים I-II שלפניכם, וענו על שלושת הסעיפים א-ג שאחריהם.

קטע I וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ לְהַבִּיא שְׁלוֹשׁ מֵאוֹת זֶהָב וַיִּשֶׂם לִפְנֵיהֶם וַיֹּאמֶר:

- אִישׁ אִישׁ מִכֶּם יִבְחַר לוֹ כְּטוֹב בְּעֵינָיו אַחַת מִן הַשְּׁתַּיִם: אוּ כִי יִיקַח מִיָּדִי מֶמֶת זֶהָב אוּ כִי יִקְבַּל מִפִּי שְׁלוֹשׁ דְּבָרֵי עֲצָה וְתוֹשִׁיָּה, וְהִיָּה לָכֶם אִם כֹּה וְאִם כֹּה גְמוּלָה לְעַבּוּדְתְּכֶם. בַּחֲרוּ לָכֶם.

וְהָאֲחִים נִוְעָצוּ בְּלִיבָם, וַיִּבְחָרוּ בַּזֶּהָב. וַיִּתֵּן לָהֶם הַמֶּלֶךְ כְּשֹׁאֲלָתָם וַיִּשְׁלַחֵם לְשָׁלוֹם. הֵם יָצְאוּ מִפֶּתַח הָאֲרָמוֹן, וְהִצְעִיר בְּאָחָיו הַתַּעֲשָׂה וַיֹּאמֶר:

- אַחִי, מַה עָשִׂינוּ? הָאֵל הַזֶּהָב נִשְׁאַנּוּ אֶת נַפְשֵׁנוּ בְּבוֹאֵנוּ לְהַתִּיָּצֵב לִפְנֵי שְׁלֹמֹה? הֲלִמְעַנּוּ טֶרַחְנוּ אֶת כָּל הַטּוֹרַח הַזֶּה? הֲבֵיאָנוּ נִשְׁבָּה אֶת צָרוֹרוֹת הַזֶּהָב לְמֶלֶךְ וּלְקַחְנוּ אֶת דְּבָרֵי הַחֹכְמָה תְּמוֹרָתָם.

וַיִּלְעֲגוּ לוֹ שְׁנֵי אַחֲיוֹ כְּשׁוֹמְעִים וַיִּבְזְזוּהוּ, וַיֹּסִיפוּ לֵלֶכֶת לְדַרְכָּם, אִישׁ וְצָרוֹר זֶהָבֵם אִיתָם. וְאוֹלָם הָאֵחַ הַקָּטָן שֶׁבַּ כְּרָגָע עַל עַקְבָּיו לְבַצֵּעַ אֶת חֲפָצוֹ.

וְהִי כִּרְאוֹת הַמֶּלֶךְ אוֹתוֹ וְכְשׁוֹמְעוֹ אֶת שְׁאֲלָתוֹ וַיֹּאֲרֶה אֵלָיו פָּנִים וַיֹּאמֶר:

- רֵאָה שְׁמַעְתִּיךָ, וּלְקַחְתִּי מִיָּדְךָ אֶת הַזֶּהָב הַמוֹשָׁב, וְנָתַתִּי לְךָ תַּחְתִּיו שְׁלוֹשׁ דְּבָרֵי עֲצָה וְחֹכְמָה כְּאִשֵּׁר שְׁאֲלָתְךָ, וְאֵלֶּה הֵם:

בְּקֶשׁ לְךָ מִלּוֹן עַד בּוֹא הַשֶּׁמֶשׁ.

בְּגָאוֹת מִי הִנֵּהר - אֵל תַּעֲבֹרְנוּ.

מִנֵּעַ סוּדָךְ מֵאִשְׁיָה, וְאִם גַּם אֶשֶׁת חִיקְךָ הִיא.

קטע II וְהִי כְּבוֹא הָאִישׁ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְכִדְּבָרוֹ אֶת דְּבָרָיו, וַיִּכִּירָהוּ הַמֶּלֶךְ כְּרָגָע, וַיִּדַּע אֶת כָּל הָאֲמֶת, וַיֹּאמֶר:

- לֵךְ בְּשָׁלוֹם. נָקִי אַתָּה מִפֶּשַׁע. לִיבִי לִיבִי לְנִסְפִים, עַל כֵּן אֲשַׁמַּח לְמִשְׁנָה, כִּי דְּבָרֵי עֲצָתִי הֵיוּ לִישׁוּעָה לּוֹ אֶךְ לֹאֲחָד, וַיִּצִּילוּהוּ מִמּוֹת. עַתָּה שׁוֹב הַבֵּיתָה וְזָכַרְתָּ, כִּי יִקְרָה הַחֹכְמָה מִזֶּהָב וְכָל חֲפָצִים לֹא יִשׁוּוּ בָּהּ.

(שימו לב: סעיפי השאלה בעמוד הבא.)

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

א. קראו את קטע I.

פרטו כיצד חוכמתו של שלמה באה לידי ביטוי בקטע זה. (8 נקודות)

ב. אחד הרעיונות שבאים לידי ביטוי בסיפור הוא בחירה בין טוב לרע. האדם יכול לבחור בדרך הטובה או בדרך הרעה, ולהחליט לעשות מעשה טוב או מעשה רע.

הביאו מן הסיפור דוגמה שבה הרעיון של בחירה בין טוב לרע בא לידי ביטוי, והסבירו מהי הבחירה ומה הן תוצאותיה. (12 נקודות)

ג. בסיפור זה מוצגות שלוש עצות. העצה השלישית היא "מנע סודך מאישה, ואם גם אשת חיקך היא".

בעצה זו באה לידי ביטוי תפיסה שלילית בנוגע לתכונות של אשת האח הצעיר.

על פי הסיפור, הסבירו מהי התפיסה השלילית בנוגע לתכונותיה, ומהי המסקנה המשתמעת מן העצה עבור האח הצעיר. (5 נקודות)

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

חלק ב – שירה (25 נקודות)

ענו על **אחת** מן השאלות 4–6. בשאלה שבחרתם ענו על כל הסעיפים א–ג.

4. קראו את השיר שלפניכם, וענו על שלושת הסעיפים א–ג שאחריו.

שירי סוף הדרך / לאה גולדברג

חלק א **הדרך יפה עד מאד – אמר הנער.**

הדרך קשה עד מאד – אמר העלם.

הדרך ארכה עד מאד – אמר הגבר.

ישב הזמן לנוח בצד הדרך.

צובעה השקיעה שיבתו בפז ואדם,

הדשא מבהיק לרגליו בטל הערב,

צפור אחרונה של יום מעליו מזמרת:

– התזכר מה יפתה, מה קשתה, מה ארכה הדרך?

חלק ב **אמרת: יום רוך יום ולילה – לילה.**

הנה ימים באים – בלבך אמרת.

ותראה ערבים ובקרים פוקדים חלונך,

ותאמר: הלא אין חדש תחת השמש.

והנה אתה בא בימים, זקנת ושבת,

וימיה ספורים ויקר מנינם שבעתים,

ותדע: כל יום אחרון תחת השמש,

ותדע: חדש כל יום תחת השמש.

חלק ג **למדני, אלהי, ברוך והתפלל**

על סוד עלה קמל, על נגה פרי בשל,

על החרות הזאת: לראות, לחוש, לנשם,

לדעת, ליחל, להכשל.

למד את שפתותי ברכה ושיר הלל

בהתחדש זמנך עם בקר ועם ליל,

לבל יהיה יומי היום כתמול שלשום.

לבל יהיה עלי יומי הרגל.

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

א. בחלקים א–ב בשיר הדובר הוא אדם זקן המתבונן על חייו שחלפו.

על פי **חלקים א–ב** בשיר, מה הזקן חושב על חייו בסוף דרכו?

בתשובתכם התייחסו למשפט המסיים את חלק א ולמשפט המסיים את חלק ב:

הַתִּזְכֹּר מַה יִּפְתָּה, מַה קִּשְׁתָּה, מַה אָרְכָּה הַדֶּרֶךְ? (חלק א)

וַיִּתְּדֵעַ: חֶדֶשׁ כָּל יוֹם תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. (חלק ב)

(8 נקודות)

ב. על פי תמונת השקיעה **בבית 2 בחלק א**, מה הן התחושות שהזקן חווה בעקבות מחשבותיו בשלב האחרון בחייו?

(7 נקודות)

ג. **בחלק ג** של השיר הדוברת מבקשת מאלוהים שימלא את משאלותיה.

הסבירו את משאלותיה של הדוברת – מה הם החיים שהיא מייחלת להם? הביאו דוגמאות לדבריכם מן השיר.

(10 נקודות)

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

5. קראו את השיר שלפניכם, וענו על שלושת הסעיפים א–ג שאחריו.

לתמונת אמא / לאה גולדברג

<p>בית 3 ויותר ממני את היום זוכרת
את יגור־ילדותי, ונפשך כבר פתרה:
עת תבוא אליך הבת הבוגרת,
היא תביא את יאוש תוגתה שבגרה.</p>	<p>בית 1 תמונתך כה שלזה. את אחרת:
קצת גאה ונבוכה על שאת – אמי.
מלזה בדמעה ובחיוך מותרת
ומעולם אינך שואלת: "מי?"</p>
<p>בית 4 כן. אבוא רצוצה ולא אשאל לשלומך.
לא אבכה בחיקך, לא אלחש: "אמי!"
את תדעי:
זה שעזבני היה לי יקר ממך
ולא תשאליני: "מי?"</p>	<p>בית 2 לא תמהת, לא רגזת, עת באתי אליך
מדי יום ביומו ואמרתי: "תני!"
את הכל הבאת לי במו ידיך
רק מפני שאני – אני.</p>

בשיר זה המשוררת משחזרת את היחסים המורכבים בינה לבין אימה.

א. תארו את היחסים בתקופת ילדותה של הבת בינה לבין אימה מנקודת המבט של הבת. הביאו דוגמאות

לדבריכם מבתים 1–2 בשיר. (10 נקודות)

ב. מהו השינוי שחל ביחסים בין הבת לבין אימה בתקופת ההתבגרות של הבת? הביאו דוגמאות לדבריכם

מבתים 3–4 בשיר. (7 נקודות)

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

ג. השאלה בסוף השיר יכולה להתפרש בשתי דרכים.
הסבירו מה הן שתי הדרכים לפרש את השאלה הזאת. (8 נקודות)

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

6. קראו את השיר שלפניכם, וענו על שלושת הסעיפים א–ג שאחריו.

מה נאמר למי? / נעים עריידי

בית 1	מה נאמר למי	בית 3	מה יאמר אבינו שבשמים
	על בני אדם, על עמים		ומה יאמר אבינו שבאדמה
	ועלינו.		אם גס לא יקרה
	היכן נהיה		ואם אש לא תבער
	היכן עכשו		האם נספיק לראות
	והיכן היינו.		במו עינינו
	מה נאמר למי		את מספר הכוכבים שבמנינם
	אתה עם מה		יהיו צאצאינו.
	ואני עם מי.		

בית 2	הבט קרוב בשפת המראות	בית 4	הו, מה קשה הצפיה בלילה
	הבט רחוק		ומה קשה היא ביום
	ראה		איזוהי שפת הבדידות
	פיצד מאכלת האבות		של אפנים דמויי אדם
	נועצת באפן חד		איזוהי השירה
	את עיניה בעינינו.		האמנות
	הבט פיצד נראים מרחוק		איזוהי השתיקה הטובה ביותר
	זקנים נשים וטף		שכזעקת הכל מן הדם
	בכעס רב		תוכל להסביר באמת
	ובענג רב		את מה שאמר למי
	מרחיקים את האילים		בזה הרגע המשלים.
	מעלינו.		

הדובר בשיר מתאר את הקשיים שלו לכתוב שירה בהיותו משורר ערבי ישראלי, החי בין שתי תרבויות וכותב בשתי שפות: ערבית ועברית.

א. אל מי הדובר בשיר פונה, ומדוע הוא מציג שאלות רבות בבית 1? הביאו מן השיר דוגמאות לדבריכם.

(10 נקודות)

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

ב. בשורה 8 בבית האחרון יש אזכור לסיפור המקראי על קין והבל.

וַיֹּאמֶר, מָה עָשִׂיתָ? קוֹל דְּמִי אָחִיךָ צֹעֲקִים אֵלַי מִן הָאֲדָמָה. (בראשית, פרק ד', פסוק י')

הסבירו מהו המסר של הדובר לקוראים באזכור הסיפור המקראי. (7 נקודות)

ג. המשורר מרבה להשתמש בחזרה על מילים בתחילת שורות בשיר (אנפורה).

הדגימו את השימוש באמצעי אומנותי זה בבית 3, והסבירו מהו הרעיון שאמצעי זה מדגיש. (8 נקודות)

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

פרק שני: לשון (50 נקודות)

ענו על חמש מן השאלות 7–14 (לכל שאלה – 10 נקודות).

7. לפניכם קטע, ובו חמישה פעלים מודגשים.

ענו על כל הסעיפים א–ה שאחרי הקטע.

בסיפור "שלמה המלך והדבורה" מלכת שבא מציגה שתי אגודות פרחים ומבקשת משלמה המלך לבחור את האגודה שבה הפרחים חיים. שלמה המלך **נָבוֹךְ**, כי אינו יודע את התשובה, ואין אדם שאיתו הוא יכול **לְהִתְיַעֵץ**. בעודו מתמהמה, **הִגִּיעָה** הדבורה שעקצה אותו בעבר, **הִתְעוֹפְפָה** וירדה אל אגודת הפרחים החיים. כך ידע שלמה את התשובה ו**נִצַּל** ממבוכה.

א. (1) השורש של הפועל **נָבוֹךְ** הוא _____.

(2) הבניין של הפועל **נָבוֹךְ** הוא _____.

(3) כתבו פועל אחר מאותו השורש בבניין הופעל, על פי המשפט שלפניכם.

אורחת המלון _____ לאחר שנכנסה בטעות לחדר הלא נכון.

ב. (1) השורש של הפועל **לְהִתְיַעֵץ** הוא _____.

(2) הבניין של הפועל **לְהִתְיַעֵץ** הוא _____.

(3) כתבו פועל אחר מאותו השורש בבניין פיעל, על פי המשפט שלפניכם.

פנו לעורך דין כדי ש _____ לכם בעניין הצוואה.

ג. (1) השורש של הפועל **הִגִּיעָה** הוא _____.

(2) הבניין של הפועל **הִגִּיעָה** הוא _____.

(3) כתבו פועל אחר מאותו השורש בבניין פעל (קל), על פי המשפט שלפניכם.

בשלט במוזאון כתוב במפורש: "אסור" _____!"

ד. (1) השורש של הפועל **הִתְעוֹפְפָה** הוא _____.

(2) הבניין של הפועל **הִתְעוֹפְפָה** הוא _____.

(3) כתבו פועל אחר מאותו השורש בבניין הפעיל, על פי המשפט שלפניכם.

סופת ההוריקן _____ מכוניות וגגות של בתים.

ה. (1) השורש של הפועל **נִצַּל** הוא _____.

(2) הבניין של הפועל **נִצַּל** הוא _____.

(3) כתבו פועל אחר מאותו השורש בבניין התפעל, על פי המשפט שלפניכם.

איש המכירות _____ לפני הלקוח מפני שמכר לו מוצר פגום.

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

8. א. לפניכם ארבעה משפטים, ובכל אחד מהם יש שם מודגש. קראו אותם, וענו על הסעיפים (1)–(3) שאחריהם.

I. אני צריך **תְּבִנִית** אפייה עגולה.

II. **תְּבוּנָה** היא תכונה שנדרשת כדי לפתור בעיות חשיבה.

III. נדרשת **הִבָּנָה** של חומר הלימוד כדי לפתור את הבחינה.

IV. מחקר איכותני דורש **הִתְבּוֹנְנוּת** מעמיקה.

(1) הקיפו את השם יוצא הדופן מבחינת השורש.

(2) השורש של השם יוצא הדופן הוא _____.

(3) השורש של שלושת השמות האחרים הוא _____.

ב. לפניכם ארבעה שמות.

הַשְׁתַּתְּפוּת, מְצִיאוֹת, חֲשִׁיבוֹת, נְכוֹנוֹת

ענו על שני הסעיפים (1)–(2).

(1) הקיפו את השם יוצא הדופן מבחינת דרך התצורה.

(2) דרך התצורה של השם יוצא הדופן היא _____.

ג. לפניכם ארבעה שמות.

מִסְעָדָה, מִחְסוֹן, מִסְפָּר, מִסְגָּד

ענו על שני הסעיפים (1)–(2).

(1) הקיפו את השם יוצא הדופן מבחינת משמעות המשקל.

(2) ציינו את משמעות המשקל של שלושת השמות האחרים. _____

ד. לפניכם ארבעה שמות המסתיימים בצורן סופי.

דְּגִלּוֹן, תְּקִלִּיטוֹן, יִלְדוֹן, רֵאשׁוֹן

ענו על שלושת הסעיפים (1)–(3).

(1) הקיפו את השם יוצא הדופן מבחינת המשמעות של הצורן הסופי.

(2) ציינו את המשמעות של הצורן הסופי בשם יוצא הדופן. _____

(3) ציינו את המשמעות המשותפת לצורן הסופי בשלושת השמות האחרים. _____

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

9. לפניכם חמישה משפטים, ובכל אחד מהם יש פועל מודגש. קראו אותם, וענו על הסעיפים א–ב שאחריהם.

(1) הזמרת **שָׁרָה** ברגש רב.

(2) המורה **הָטִיל** על תלמידיו מטלה קשה.

(3) הפרשה **נֹדְעָה** ברבים.

(4) המרואיין **כָּנָה** את התופעה "ביזיון".

(5) הארוחה **מוֹכְנָה**.

א. בטבלה שלפניכם מיינו את הפעלים המודגשים לפי הגזרה. ציינו בטבלה את מספר המשפט בלבד.

חסרי פ"נ	נחי פ"י/ו	נחי ע"י/ו	נחי ל"י/ה

ב. בטבלה שלפניכם מיינו את הפעלים המודגשים לפי הבניין. ציינו בטבלה את מספר המשפט בלבד.

פעל (קל)	נפעל	פיעל	הפעיל	הופעל

10. לפניכם חמישה משפטים, ובכל אחד מהם חסרה מילת יחס. השלימו את מילת היחס החסרה בכל משפט.

א. מורים רבים מסתייעים _____ ספרי לימוד ישנים בתרגול התלמידים בכיתה.

ב. אנחנו התכוונו זמן רב _____ מבחן בספרות.

ג. באולמות הקולנוע מבקשים _____ הצופים לכבות את הטלפונים הניידים שלהם בזמן הקרנת הסרט.

ד. רבים מעדיפים שלא להתעמת _____ אנשים גם אם מדובר בעניינים עקרוניים.

ה. השכנים התנצלו _____ הרעש החזק שנשמע מדירתם בזמן שערכו בה מסיבה.

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

11. לפניכם עשרה משפטים. בכל משפט יש שתי מילים מודגשות, אך רק אחת מהן נכונה בצורתה או בהקשרה במשפט. בחרו בחמישה משפטים, והקיפו בכל אחד מהם את הצורה הנכונה.

- א. הורים נדרשים למצוא פתרונות השגחה **יצירתיות** / **יצירתיים** לילדיהם בחופשת הקיץ.
- ב. סוף הפרשה **קרוב** / **קרובה** מתמיד.
- ג. במבחן יש להקפיד על **כתב** / **כתב** יד קריא.
- ד. האור בחדר השינה **כבוי** / **כבוי**.
- ה. בלילות קיץ **חמים** / **חמות** בני נוער רבים מבליים בגנים ציבוריים.
- ו. **הבית ספר** / **בית הספר** שלנו נמצא במרכז העיר.
- ז. מכל ילד או ילדה שמתחסנים **נדרשים** / **נדרש** פנקס חיסונים.
- ח. מועצת התלמידים התאמצה מאוד **כדי ש** / **כדי** כל התלמידים יצאו לטיול השנתי.
- ט. הנאשם שוחרר **למרות** / **אף כי** ההוכחות שהתביעה הציגה נגדו.
- י. סל התרופות חשוב לחולים רבים **מכיון** / **מכיון** שהוא מוזיל תרופות רבות.

12. לפניכם קטע ובו ארבעה משפטים (1)–(4). קראו את הקטע, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחריו.

(1) רשת האינטרנט היא אמצעי למציאת תשובות רבות. (2) היא הביאה לשינוי בדרך שבה אנחנו צורכים מידע. (3) בזכותה המידע נעשה נגיש בכל זמן ובכל מקום. (4) כולנו מחוברים כל הזמן לרשת האינטרנט, לכן אנחנו תמיד זמינים.

- א. בחרו מן הקטע שלושה משפטים: משפט פשוט, משפט מורכב ומשפט מחובר (מאוחד, איחוי). ליד כל אחד משמות הסוגים התחביריים שלפניכם כתבו את מספר המשפט המתאים מבין המשפטים שבחרתם מן הקטע.

משפט פשוט: _____

משפט מורכב: _____

משפט מחובר: _____

- ב. בקטע יש חמש מילים המסומנות בקו.

בחרו בארבע מהן, וציינו את התפקיד התחבירי של כל אחת מהן.

היא (משפט 1) _____

היא (משפט 2) _____

מידע _____

נגיש _____

מחוברים _____

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

13. א. לפניכם משפט. קראו אותו, וענו על הסעיפים (1)–(2) שאחריו.
- בספרייה העירונית מישוהו מקריא לילדים סיפורי מעשיות פעם בשבוע.
- (1) כתבו את המשפט מחדש בלי נושא (משפט סתמי).
- _____
- (2) השלימו את המשפטים שלפניכם.
- במשפט המודגש הנושא הוא _____.
- במשפט הסתמי שכתבתם, המילה _____ משמשת גם נשוא וגם _____.
- ב. לפניכם משפט מחובר שחסרה בו מילת קישור. קראו אותו, וענו על הסעיפים (1)–(4) שאחריו.
- חברי צופים במשחקי הכדורגל בהתלהבות רבה, _____ אני צופה במשחקים בשקט מוחלט.
- (1) השלימו במשפט את מילת הקישור החסרה.
- (2) העתיקו מן המשפט מילה שתפקידה התחבירי הוא מושא. _____
- (3) מהו תפקידה התחבירי של המילה "בהתלהבות" המסומנת בקו במשפט? _____
- (4) מהו תפקידה התחבירי של המילה "צופה" המסומנת בקו במשפט? _____

(שימו לב: שאלה 14 בעמוד הבא.)

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

14. א. לפניכם שלושה משפטים. קראו אותם, וענו על הסעיפים (1) – (2) שאחריהם.

I. רבים סבורים שצפייה מרובה בטלוויזיה מזיקה לא רק לילדים, אלא גם למבוגרים. _____

II. חשוב להסביר לילדים מה הם הנזקים מצפייה מרובה בטלוויזיה, כדי למנוע מהם פגיעה אפשרית. _____

III. אם תינוקות יצפו זמן ממושך בטלוויזיה, תיפגע התפתחות השפה שלהם. _____

(1) בכל אחד משלושת המשפטים **הקיפו** את המילה או הצירוף המציניים את הקשר הלוגי שבו.

(2) ציינו ליד כל משפט את סוג הקשר הלוגי שבו.

בחרו את סוג הקשר הלוגי מן הרשימה שלפניכם:

סיבה ותוצאה, הוספה, תכלית, זמן, תנאי

ב. לפניכם ארבעה משפטים. קראו אותם, וענו על השאלה שאחריהם.

(1) מדינת ישראל משקיעה מיליארדי שקלים בהרחבה של הכבישים המהירים. _____

(2) הכבישים המהירים בארץ עמוסים כמעט בכל שעות היום. _____

(3) משאיות רבות נוסעות בכבישים המהירים בשעות הבוקר. _____

(4) בעתיד יוסיפו לכבישים המהירים מסלולים של תחבורה ציבורית. _____

בכל אחד מן המשפטים מסומן בקו הצירוף "הכבישים המהירים".

כתבו ליד כל משפט את התפקיד התחבירי של צירוף זה.

בחרו את התפקיד התחבירי מן הרשימה שלפניכם:

נושא, נושא, מושא, תיאור, לוואי

/בהמשך דפי טיוטה/

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

טיוטה

[illegible]

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

טיוטה

Blank lined area for writing the answer.

"איתך בכל מקום, גם בבגרות.
בהצלחה, מועצת התלמידים והנוער הארצית"

"معك في كل مكان، وفي البجروت أيضًا.
بالنجاح، مجلس الطلاب والشبيبة القطري"